

การเลือกกำนัน

อีกบทเรียนหนึ่ง ที่แม่กลอง

รายงานพิเศษ

๑ สราวุธ ศรีธนานันท์
สมุทรสงคราม

การที่มีกฎหมายออกมาบังคับใช้ว่า การเลือกตั้งในระดับการปกครองท้องถิ่น คือการเลือกตั้งกำนัน โดยการโหวตเสียง หรือการใช้ระบบการลงมติแทน โดยไม่ใช้วิธีการเลือกตั้งแบบประชามติ ดังที่เคยใช้มากกว่า 30 ปี สมมติว่า ตำบลหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 7 คน 7 หมู่ ผู้ใหญ่บ้าน 1 ใน 7 คน จะต้องดึงออกมาเป็นกำนัน 1 คน โดยการให้ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 7 หมู่ ทำการคัดเลือกกันเองว่าจะมีมติเลือกใครมาเป็นกำนัน

การเลือกตั้งวิธีนี้เป็นการเลือกตั้งที่สร้างความขัดแย้งจนเกิดแตกความสามัคคีให้กับท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และเป็นการสร้างความแตกแยกในหมู่คณะแบบใหญ่โตมโหฬาร และเป็นการดูถูกประชาชนแบบชนิดไม่เอาจะให้อภัย เพราะทำอย่างนี้เท่ากับลิดรอนสิทธิของประชาชนชาวไทยแบบชนิดที่ว่าให้อภัยกันไม่ได้เช่นกัน เพราะการเลือกตั้งกำนันหลังจากหมดยุคนายอำเภอแต่งตั้งแล้ว จะใช้วิธีการเลือกตั้งแบบวิธีลงคะแนนเสียง โดยใช้บัตรเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งโดยทั่วไป ถือว่าเป็นไปตามครรลองประชาธิปไตย

แต่ในปัจจุบันกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย กลับถอยหลังเข้าคลอง โดยออกกฎหมายมาว่า ให้ใช้วิธีเลือกกำนันโดยการให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านเลือกกันเองว่าจะเอาใครมาเป็นหัวเรือ หรือแม่บ้านในตำบล การเปลี่ยนแปลงวิธีการในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการซื้อเสียง เพราะซื้อแค่ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ต้องซื้อคะแนนทั้งตำบล

“

กฎหมายที่ออกมาว่า
ให้ทำการเลือกกำนันและ
ผู้ใหญ่บ้านได้ในคราวครบ
5 ปี ประชาชนส่วนใหญ่
ต่างชื่นชอบ ชื่นชมยินดี
กับกฎหมายฉบับนี้
เพราะเท่ากับว่ากำนัน
หรือผู้ใหญ่บ้านคนไหน
เป็นคนดี ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์
ชาวบ้านก็ให้ความไว้วางใจ
ก็จะถูกเลือกเข้ามาอีก ถ้าคน
ไหนประพฤติตัวไม่ดี
ทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์
ชาวบ้านก็ตัดทางปล่อยวัด

”

ผู้ใหญ่บ้านคนไหนมีเงิน มีอำนาจ มีบารมี และมี
อิทธิพล ก็ได้เป็นกำนัน เพื่อขยายฐานอำนาจบารมีและ
อิทธิพลได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เมื่อถึงฤดูเลือกตั้งก็ถูก
วางตัวเป็นหัวคะแนน เป็นฐานใหญ่ในการหาเสียง จาก
นั้นเงินทองก็ไหลมาเทมา ส่วนประชาชนก็ได้เพียงเศษ
สตางค์ที่หัวคะแนนโยนให้ใช้ และบังคับให้เลือกเบอร์นั้น
เบอร์นี้เท่านั้น

การลดรอนสิทธิประชาชนในครั้งนี้เป็นสิ่งที่ใหญ่
หลวงนัก นอกจากนี้ ยังถือว่าเป็นการทำลายประชาธิปไตย
ในชั้นพื้นฐานอีกด้วย แต่แก้กฎหมายเดิมที่ว่า ให้
กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีวาระในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปี
จากนั้นให้มีการเลือกตั้งใหม่ กฎหมายดังกล่าวใช้มาได้
ยังไม่ถึง 20 ปี มาเปลี่ยนแปลงมาในรูปแบบเดิม คือ

ผู้ใหญ่บ้านและกำนันดำรงตำแหน่งได้ยืน 60 ปี ตาม
กฎหมายเดิม เท่านั้นยังไม่พอ ยังให้มีการเลือกตั้งกำนัน
โดยใช้การโหวตอีกด้วย

หากจะถามแบบกำปั้นทุบดินว่า ใครเป็นผู้ออกกฎ
หมายต่างๆ ไป รวมทั้งกฎหมายเลือกตั้ง ก็ตอบแบบ
กำปั้นทุบดินเช่นกันว่า ก็บรรดา ส.ส. สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร และ ส.ว. หรือสมาชิกวุฒิสภา ที่ชาวบ้านเลือก
เข้าไปเป็นตัวแทนในสภา ที่เป็นผู้ร่างและกลั่นกรอง รวม
ทั้งการพิจารณาก่อนออกมาเป็นกฎหมายบังคับใช้

กฎหมายที่ออกมาว่า ให้ทำการเลือกกำนันและผู้ใหญ่
บ้านได้ในคราวครบ 5 ปี ประชาชนส่วนใหญ่ต่างชื่นชอบ
ชื่นชมยินดีกับกฎหมายฉบับนี้ เพราะเท่ากับว่ากำนัน
หรือผู้ใหญ่บ้านคนไหนเป็นคนดี ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์
ชาวบ้านก็ให้ความไว้วางใจก็จะถูกเลือกเข้ามาอีก ถ้าคน
ไหนประพฤติตัวไม่ดี ทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ ชาวบ้านก็ตัด
ทางปล่อยวัดกล่าวง่ายๆว่าชาวบ้านมีตัวเลือก มีทางออก

แบบประชาธิปไตย ไม่ใช่สร้างความขัดแย้งแบบใหญ่โตเหมือนในปัจจุบันนี้

ยกตัวอย่างที่ตำบลลาดใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม เมื่อประมาณปี 2552 มีการเลือกตั้งกำนันตำบลลาดใหญ่เนื่องจากนายนิคม จันทรขำเกษียณอายุราชการ การเลือกตั้งกำนันในตำบลลาดใหญ่ในครั้งนั้น เป็นที่ฮือฮาว่าต้องสูญเสีย ส.จ. เขตเมืองสมุทรสงคราม ไป 1 คน แม้ว่า ส.จ. ที่ถูกยิงตายจะมีประวัติไม่ค่อยสวยงามมาก่อนก็ตาม แต่ก็ไม่น่าจะรุนแรงกันถึงขนาดนี้ แต่การเลือกตั้งกำนันเท่านั้น

และเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2554 ที่ผ่านมามีการตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ต.นางตะเคียน อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม เนื่องจากนายมนูญ บุรณสิงห์ อดีตผู้ใหญ่บ้านและกำนัน เกษียณอายุราชการ แต่ก่อนจะเลือกตั้งกำนันก็ต้องเลือกผู้ใหญ่บ้านก่อน ซึ่งผู้ลงสมัครทั้งหมดรวม 5 คน หนึ่งในนั้นมีเมียอดีตกำนันลงสมัครด้วย 1 คน คือ นางนุชนารถ บุรณสิงห์ นอกจากนั้น ก็มี นายอาคม อิ่มเกษม นายมานะ เกตุกำจร นายภาสกร หุ่นดี และนายยงยุทธ ถมยา

จะเห็นได้ว่าเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านหมู่เดียว มีผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งถึง 5 คน หลายคนอาจมองไปว่าประชาธิปไตยไทยเบ่งบาน มีผู้ชนอาสาสมัครใช้ชาติ ในเวทีเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น แน่นอนประชาชนมีตัวเลือก และเลือกไปเป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่ก้าวต่อไปของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งเป็นกำนันกลับเป็นการเลือกกันเองของผู้ใหญ่บ้าน โดยไม่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม วังเวงแห่งประเทศไทย